

is der verspreiding des Christendoms vijandig'. Daarnaast behartigden ze speciaal de belangen van de slavin: 'Als vrouwen zouden wij bij Uwe Majesteit inzonderheid ten gunste der slavinnen willen pleiten, want op haar drukt de slavernij dubbeld zwaar'.¹⁷ Deze vrouwen leden immers als slaaf en als moeder, die haar moederlijke plicht niet kon vervullen. In een brochure riepen de Rotterdamse vrouwen andere vrouwen op om ook hun invloed te doen gelden in politiek-maatschappelijke kwesties.

Laten wij onzen invloed uitoefenen op onze *echtgenooten*, op onze *broeders*, of op onze *andere betrekkingen*. Laten wij niet rusten voor dat wij het roemrijk werk der Vrijstelling hebben zien aanvangen. (...) Het is voor het geluk van duizende hulpeloze vrouwen dat wij bij u pleiten.

Was getekend: De Vrienden der Negers.¹⁸

Koning Willem II reageerde verbaasd op het Rotterdamse vrouwenadres. Hij merkte bij de ontvangst op, dat hij nog nooit zoiets gekregen had. Hij en Minister van Koloniën J.C. Baud zaten nogal in hun maag met de anti-slavernijbeweging. Ze hadden het niet zo op dit type burgerprotesten. Om de beweging in de kiem te smoren beloofde de regering in een reactie op de petitie dat slavernij ooit, in de verre toekomst, zou worden afgeschaft, maar dan wel op een voorzichtige manier. Zo zouden revoluties in de koloniën voorkomen kunnen worden. Om die reden deed de regering een klemmend beroep op de slavenvrienden om hun verenigingsactiviteiten te staken.¹⁹ De anti-revolutionairen legden hier zich gemakkelijker bij neer dan de liberalen. Die richtten onder leiding van de Utrechtse hoogleraar Jan Ackersdijck een vereniging op om het publiek te informeren over de kwestie, onder de typisch negentiende-eeuwse naam *Vereeniging tot uitgaaf van het tijdschrift de Bijdragen tot de kennis van de Nederlandsche en vreemde koloniën, bijzonder betrekkelijk de vrijlating der slaven* (1843-1848). Toen dit tijdschrift in 1848 ophield te verschijnen leek de strijd lust tegen de slavernij in Nederland verdwenen. De eerste periode in de strijd voor de afschaffing van de slavernij was gekenmerkt door gebrek aan samenwerking, door tegenwerking van de kant van de overheid en door ontmoediging vanwege gebrek aan resultaat.

1853-1863: Amsterdamse vrouwen

Ruim een decennium later was het, net als in 1840, een buitenlandse vrouw die de aandacht opnieuw wist te vestigen op de gruwelen van de

16. Om precies te zijn: J. Herklots geb. Ensle; G.S. Herklots; H.J. Herklots; C.E. van Oordt wed. Mees; H.G. Ledeboer geb. Van Oordt.

17. De petitie bevindt zich in het *Nationaal Archief*, Archief Ministerie van Koloniën, inv. nr. 4283 No. 341 geheim. De tekst van de petitie is opgenomen in Reinsma, *Merkwaardige episode*, 80-81.

18. Deze ongetitelde en ongedateerde brochure bevindt zich in het *Rotterdams Gemeente-archief*, Archief Mees, inv. nr. 438.

19. *Archief Ministerie van Justitie*, 17-1-1842, no. 24B geheim, geciteerd bij Reinsma, *Merkwaardige episode*, 29.